

หลักสูตรอบรม

การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 85 วันที่ 19 - 20 สิงหาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 56 คน

จากองค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายปิตรธรรม จูติมนตรี ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ
สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

กล่าวต้อนรับผู้เข้าอบรม ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทน
จากส่วนราชการของอำเภอ ผู้บริหารท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนจากเทศบาลตำบลแม่สาย
มิตรภาพ ที่ได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การ
ประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ทั้งเรื่องจากประสบการณ์ตาม
ศาสตร์พระราชฯ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ในการเชื่อมโยงถึง
กระบวนการเรียนรู้ตลอดการอบรม 2 วัน 1 คืน

นอกจากนี้ยังได้ทำความเข้าใจกับผู้เข้าอบรมถึง
ประเด็นในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย แนวทางการ
ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาทางเลือก การเรียนรู้จาก
ประสบการณ์เศรษฐกิจพอเพียง จากฐานเรียนรู้ 4 ฐาน ได้แก่
ฐานการพัฒนาแหล่งน้ำ ฐานเรียนรู้พัฒนาอาชีพทางด้าน
เกษตรทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และฐานการเรียนรู้ด้าน
ปศุสัตว์ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้านที่มี
ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดและการได้รับโอกาสจน
สามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ในที่สุด

ทั้งนี้ สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม
แลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของ
ตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
และแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการ
ดำเนินงาน ในการมีส่วนร่วมของหมู่บ้านชุมชน จะมี
องค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่
ประชาชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐร่วมกัน
เป็นหนึ่งเดียวในการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนที่ใช้ศาสตร์
พระราชฯ และการพัฒนาทางเลือกเป็นหลักการแนว
ทางการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

หลักการพัฒนาทางเลือก ในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายฉัตรชัย คีตอวาง เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ
คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้ง
ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและ
ทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับ
ชุมชนได้

2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้น
อยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้าง
พื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคง
สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มี
การรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุม
ทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับ
หน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของ
ปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านใน
การลงแรงงาน

4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดู
จากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของ
ชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง
ซอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วย
ระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
คนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องลงแรงงานการ
ทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่
โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : น้ำที่ต่อมา 14 กิโลเมตรใช้กี่หลังคาเรือน

ตอบ : 140 หลังคาเรือน

ถาม : ในการเก็บค่าน้ำมีคนไปเก็บหรือให้ชาวบ้านมาจ่ายเอง

ตอบ : มีคณะกรรมการน้ำ 3 คน (เก็บค่าน้ำ 1 คน จดเลข
มิเตอร์ 1 คน และประธานน้ำ 1 คน)

ถาม : จากต้นน้ำที่ต่อมา 14 กิโลเมตรมีบ่อพักน้ำไหม

ตอบ : มี ห่างจากต้นน้ำ 4 กิโลเมตรและมีการติดพวงมาลัย
เปิดวาลน้ำ

ถาม : ในการประชุมหมู่บ้านชาวบ้านที่เห็นด้วย 80%
ร่วมมือกับโครงการ แล้วอีก 20% ไม่ร่วมมือใช้ไหม

ตอบ : ร่วมมือ แต่ยังไม่มั่นใจกับทางโครงการฯ ว่าจะได้

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร(ต่อ)

ถาม : ในการต่อท่อ สาเหตุที่ป่าไม้กับตำรวจไม่เข้ามาจับหรือห้ามเป็นเพราะโครงการใช้หรือไม่

ตอบ : ใช่ แต่จะเป็นการเข้ามาร่วมมือของทุกภาคส่วนเข้ามาช่วยกันพัฒนาพื้นที่นี้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ถาม : เมื่อตั้งกฎระเบียบการป้องกันให้ดูแลรักษาป่า ในพื้นที่ยังมีปัญหาไฟป่าอยู่หรือไม่

ตอบ : มีบ้าง แต่ควบคุมได้อยู่ โดยมีค่าตอบแทน ไร่ละ 10 บาท หากควบคุมไฟป่าไม่ได้จะถูกปรับ ไร่ละ 500 บาท

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง

พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่านุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต และการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : การเปลี่ยนยอดมะม่วงกิ่งใหญ่ๆ 1 กิ่งสามารถเปลี่ยนได้กี่ยอด

ตอบ : 1 กิ่ง ควรเปลี่ยนยอดไม่เกิน 3 ยอด

ถาม : ทำไมเราต้องใช้ต้นตอเป็นต้นตลับนา

ตอบ : เพราะต้นพันธุ์ตลับนา ทนต่อโรค รากหาอาหารเก่ง และทนต่อช่วงฤดูแล้ง

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทาง

อาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์ กข 21 (อีโต้) เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยสูตร)

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ในนาที่ปลูกข้าวมีการกำจัดหอยเชอร์รี่อย่างไร

ตอบ : ใช้ใบมะละกอที่ตัดทิ้งมาวางไว้ในนาข้าวตอนเช้าก็ไปเก็บออกมา จะมีหอยเชอร์รี่เกาะที่ใบมะละกอ

ถาม : อัตราการใช้สารไตรโคเดมาหัวเชื้อ 1 ก้อน ใช้น้ำกี่ลิตร

ตอบ : หัวเชื้อ 1 ก้อน ผสมน้ำ 100 ลิตร

ถาม : ลิ่นจี่ที่ปลูก ชื่อพันธุ์อะไร เอามาจากที่ไหน

ตอบ : พันธุ์หลวงปู่จัน มาจากจันทบุรี ออกผลนอกฤดู

ถาม : ข้าวที่ปลูกเป็นพันธุ์อะไร

ตอบ : ข้าวพันธุ์ กข21 หรือชาวบ้านเรียกว่า ข้าวอีโต

ถาม : กล้วยที่ปลูกพันธุ์อะไร

ตอบ : กล้วยพันธุ์ปากช่อง 1 ปลูกโดยวิธีเพาะเนื้อเยื่อ

ถาม : หน่อกล้วยที่ออกมา ได้นำไปปลูกต่อหรือไม่

ตอบ : ไม่ปลูก ตัดทิ้ง จะปลูกใหม่ใช้ต้นที่เพาะเลี้ยงมาปลูกแทน

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยคอก

การส่งเสริมปุ๋ยคอก เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วยสนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : โรคไก่มีทั้งหมดกี่โรค

ตอบ : มี 3 โรค 1.โรคคอหิ่ว 2.โรคฝีดาษ 3.โรคนิวคาสเซิล

ถาม : ต้นหญ้าที่ปลูกอยู่แล้วสามารถขยายพันธุ์ต่อได้ไหม

ตอบ : ขยายได้ สามารถทิ้งให้ต้นแก่ มีสีน้ำตาลที่ลำต้น แล้วค่อยตัดไปปลูกใหม่ วิธีปลูกคือการปลูกอ้อย ระยะห่าง 1*1 เมตร

ถาม : พื้นที่โครงการฯ ปลูกหญ้ารูซี่ไหม

ตอบ : ไม่มี มีแต่หญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอลและปากช่อง 1

ถาม : ในการหมักกล้วยใช้กากน้ำตาลแทนได้ไหม

ตอบ : ได้ แต่ต้องใส่ 8kg เพราะมีความหวานน้อยกว่าน้ำตาล

ถาม : สูตรกล้วยหมัก มีคุณค่าทางอาหารเท่าไร

ตอบ : มีโปรตีนประมาณ 8%

ถาม : ถ้าปลูกหญ้าจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยไหม

ตอบ : ควรจะมีการใส่ปุ๋ยด้วย เป็นปุ๋ยคอกจะดีกว่า

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการรอยใจรักเข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านบ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตมั่วๆ เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสามาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ๆ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : ราคาฝิ่นในปัจจุบัน ราคาประมาณเท่าใด

ตอบ : นายส่องแสง : หากซื้อในฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน ราคาจะอยู่ที่ประมาณ 35,000 บาท/กิโลกรัม และหากซื้อในฝั่งประเทศไทย ราคาจะอยู่ที่ประมาณ 90,000 บาท/กิโลกรัม

ถาม : แหล่งที่มา และวิธีการนำเข้ามาของยาเสพติดเป็นอย่างไร

ตอบ : นายส่องแสง : แหล่งที่เข้ามาเข้าทางฝั่งชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน โดยจะมีผู้ค้าส่งต่อเป็นทอดๆ ให้กับผู้รับปลายทาง หรือพ่อค้ารายย่อย โดยผู้ซื้อกับผู้ขายจะไม่ติดต่อกันเองโดยตรง

ถาม : อาการขณะเสพยาเป็นอย่างไร

ตอบ : นายส่องแสง : รู้สึกตื่นตัวตลอดเวลา ทำให้รู้สึกขยัน และอยากทำงานตลอดเวลา

ถาม : ในกรณีที่คุณส่องแสงมีอาการเสพติดยาตลอดเวลา ไม่มีรายได้ประจำ ท่านมีรายได้จากแหล่งใดในการซื้อยามาเสพ

ตอบ : นายส่องแสง : รายได้มาจากการหาของป่า และขายยาให้กับเพื่อนบ้างเป็นบางครั้ง

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักซ์

นายสุรัตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามใต้และนายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามเหนือ ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักซ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยสำน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม หลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนั้นปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

การดำเนินโครงการอาสาทำดี เป็นการให้โอกาสของโครงการร้อยใจรักซ์ เป็นกระบวนการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดยาเสพติดควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ ฝึกอาชีพ

ทั้งนี้ การดำเนินโครงการขยายผลแหล่งน้ำไปในหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้านหลัก 20 หมู่บ้านย่อยนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันโครงการฯ ได้มีการขยายผลแหล่งน้ำจำนวน 11 หมู่บ้านแล้ว

ประเด็นแลกเปลี่ยนจากผู้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักซ์

นายชัยวัฒน์ สืบพงศ์เอื้อ กำนันตำบลปางหมู สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลปางหมูปกติ ยังไม่พบการกระทำความผิดหรือมีผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการป้องกันและสอดส่องดูแลอยู่อย่างสม่ำเสมอ ที่สำคัญเน้นย้ำให้ผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

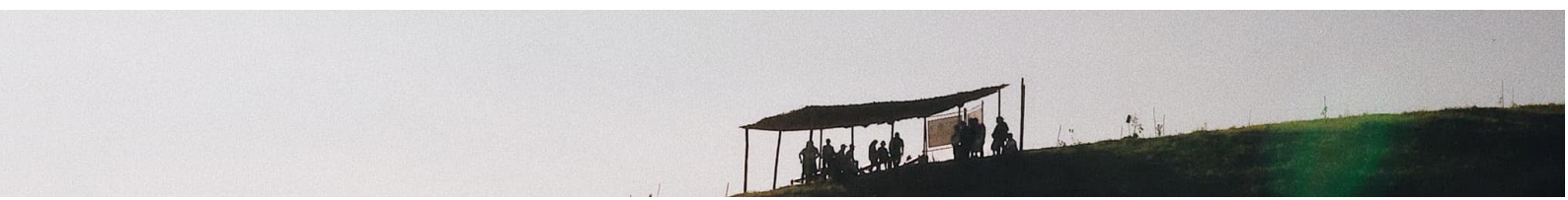
นายปิธิธรรม จิตมนตรี ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

ให้ข้อคิดแก่คณะผู้เข้าอบรมทั้ง 56 คน โดยได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ความรู้ที่ผู้เข้าอบรมได้รับในระยะเวลา 2 วัน 1 คืน นั้นน้อยมากหากเปรียบเทียบกับองค์ความรู้ในสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทำมาและได้เน้นย้ำถึงหลักคิดและแนวทางการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ในการใช้อองค์ความรู้ 6 มิติ ได้แก่ มิติน้ำ มิติดิน มิติเกษตร มิติป่า มิติสิ่งแวดล้อมและมิติพลังงานทดแทน ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคมในการแก้ปัญหาของชุมชนเยาวชนและครอบครัว และได้เชื่อมโยงการอบรมแลกเปลี่ยนในครั้งนี้กับหลักทรงงาน ในหัวข้อ **“การระเบิดจากข้างใน”** ในการนำสิ่งที่ได้เห็น ได้เรียนรู้ ได้ฟัง จากโครงการฯ ไปต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่ สร้างโอกาสให้คนในชุมชนและอีกข้อคือ **“ขาดทุนคือกำไร”** การที่ได้มาเรียนรู้แม้จะเสียเวลา แต่ได้สิ่งที่มีค่ากลับไป

ได้มอบการบ้านให้ผู้เข้ารับการอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน และ
- 2) ให้เสนอโครงการแก้ไขปัญหาคือความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีหลักเกณฑ์ในการเสนอโครงการ คือ โครงการต้องมาจากปัญหาและความต้องการของชุมชนซึ่งผ่านความเห็นชอบจากการประชุม มีส่วนร่วมของ อปท. โดยใช้งบประมาณของ อปท.เป็นหลัก ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านสละแรงงาน สถาบันปิดทองหลังพระฯ มีงบประมาณร่วมสมทบบางส่วน และสามารถดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณของแต่ละปี ทั้งนี้ ไม่ใช่ทุก อปท. จะได้มาเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2 เพราะจะมีคณะกรรมการลงไปตามในพื้นที่ ว่าหลังจากอบรมแล้ว อปท. ไหนมีความพร้อมตามโจทย์ที่ให้การบ้านไปหรือไม่ จากนั้นจึงจะแจ้งผลการคัดเลือกเข้าอบรมในหลักสูตรที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมการจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

สรุปกิจกรรมการอบรม

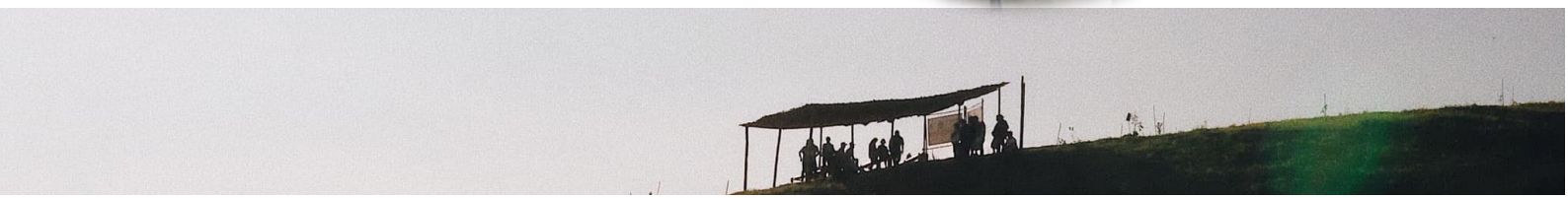
สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การปลูกพืช 3 ระยะ
คือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
2. การทำอาหารหมักลดต้นทุน จากหยวกกล้วย และหญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอล
3. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ และอาสาสมัครปศุสัตว์ เพื่อส่งเสริมและดูแลอย่างครบวงจร
4. การบริหารจัดการน้ำที่เข้มแข็งของคณะกรรมการดูแลน้ำ
5. การใช้น้ำอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด
6. การทำอ่างพวงสันเขาแบบขอยซีเมนต์ และอ่างพวงสันเขาแบบพลาสติก
7. การใช้ระบบกักน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตร
8. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวมและการจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
9. การปลูกไม้ผล พืชล้มลุก แบบผสมผสานในพื้นที่เนินเขา
10. การส่งเสริมการปลูกไม้ผลเพื่อการส่งออก
11. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้สารเคมีในการปลูกพืชในแปลงนา
12. การใช้ระบบกักน้ำ

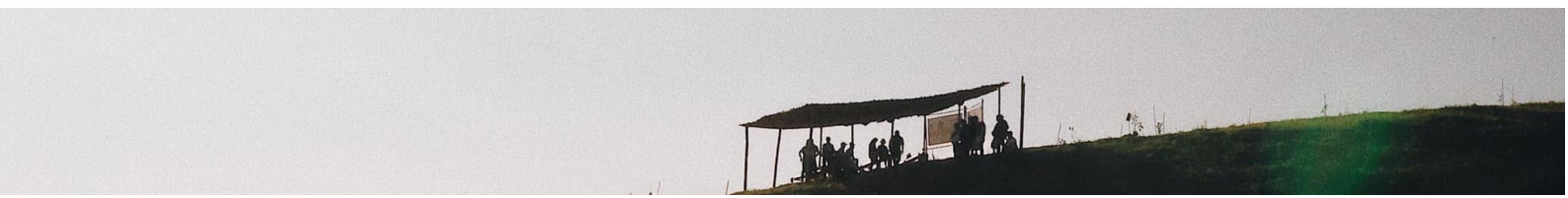
13. การปลูกหญ้าเนเปียร์ 2 สายพันธุ์ คือ พันธุ์ปากช่อง มีโปรตีน 8% ขยายพันธุ์เร็ว และ หญ้าเนเปียร์หวาน อิสราเอล มีโปรตีน 12% แต่มีการขยายพันธุ์ช้า

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร
2. การนำสูตรอาหารลดต้นทุน
3. การขยายพันธุ์หมุดดำในพื้นที่
4. การเลี้ยงไก่ดำภูพาน
5. การสร้างทีมอาสาปศุสัตว์
6. การสนับสนุนเงินด้านการบริหารกองทุน
7. การแปลงเศษมะละกอให้ต้นเตี้ยและได้ผลตก
8. การทำสารไตรโคเดอมา จากข้าวเปลือกและข้าวสารแทนการใช้ข้าวสุก
9. การปลูกพืชแบบผสมผสาน
10. การรวมกลุ่มแบบวิสาหกิจชุมชน
11. การทำแปลงตอนในบ่อปลาเพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงปลา
12. การจัดตั้งสภรณเพื่อช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม
13. การปลูกไม้ 3 อย่าง
14. การปลูกกาแพทดแทนการปลูกข้าวโพด
15. การตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อต่อรองราคาพ่อค้าคนกลาง
16. มีการจัดตารางระยะเวลาการใช้สารเคมี เพื่อควบคุมการใช้ และการเพิ่มผลผลิต

ตัวแทนผู้นำชุมชน สะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนในชุมชน
องค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค ต้องการผันแม่น้ำปายมาใช้ภายในตำบล ต้องการก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำ สร้างฝายมีชีวิต พร้อมระบบท่อส่งน้ำและอ่างเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้อุปโภคบริโภคในช่วงหน้าแล้ง แต่ประสบปัญหาต้นน้ำแม่น้ำ รวมถึงพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย และอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-ผาเสื่อ น้ำตกแม่สุรินทร์

2. ปัญหาเรื่องโครงการสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนดินรุงรัง ทำให้การคมนาคม การขนส่งพืชผลทางการเกษตรเป็นไปได้ด้วยยากลำบาก ผลผลิตทางการเกษตรล้นตลาด เนื่องจากไม่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตเพราะมีระยะทางไกลและเสียค่าขนส่งที่แพงขึ้น
3. ปัญหาเรื่องอาชีพ ชาวบ้านบางหมู่บ้านไม่มีอาชีพ และรายได้ไม่มั่นคง ต้องการส่งเสริมการทำปศุสัตว์ การปลูกพืชผสมผสานโดยลดการใช้สารเคมี และให้ความรู้ด้านการเกษตรให้กับชาวบ้าน

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 85 อบต.ปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	89.29	3.57	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	66.07	26.79	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	73.21	19.64	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	85.71	7.14	-	-
วิทยากรมีความรู้	92.86	-	-	-
สถานที่อบรม	78.57	14.29	-	-
สถานที่พัก	64.29	28.57	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	83.93	8.93	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 52 คน จาก 56 คน

